

FILOZOFIJA PRAVA (OPĆA TEORIJA PRAVA)

Izv. prof. dr. sc. Luka Burazin

Literatura:

R. Guastini, *Sintaksa prava* (2018), str. 17-26

PRAVO I PRAVNA ZNANOST

- **filozofija prava, pravo, pravna znanost**
- **pravo:** *prima facie*, skup normativnih akata ("zakoni")
- **pravna znanost (jurisprudencija):** disciplina koju prakticiraju pravni znanstvenici i suci
- **filozofija prava**
 - a) meta-pravna znanost
 - b) pojmovni laboratorij (konstruiranje pojmova)
 - **logička analiza pravničkog jezika**

ORUĐA FILOZOFIJE PRAVA

1. definicija
2. empirijski i analitički iskazi
3. jezik i metajezik
4. opisujući i propisujući iskazi
5. motivi i razlozi

ORUĐA FILOZOFIJE PRAVA

1) definicija

- iskaz pomoću kojega se određuje značenje neke riječi ili sintagme
- 'x' znači 'y' (Demokracija znači vladavina naroda)
- a) **informativne def.** = opisuje se stvarna uporaba definiranog izraza
- b) **stipulativne def.** = predlaže se a) uporaba neke postojeće riječi na nov način; b) način precizniji u odnosu na opću uporabu (redefinicije); c) način uporabe nove riječi
- istinosna vrijednost
- odnošenje na riječi (pojam), ne na stvari

ORUĐA FILOZOFIJE PRAVA

2) razlikovanje empirijskih i analitičkih iskaza

- **empirijski:** a) odnosi se na činjenice; b) može biti istinit/neistinit; c) istinosna vrijednost s obzirom na svoj odnos prema svijetu (Snijeg je bijel)
- **analitički:** a) ne odnosi se na činjenice; b) nužno istinit/neistinit; c) istinosna vrijednost s obzirom na svoju c1) logičku strukturu (Pavao je živ i mrtav) ili c2) značenje (Nijedan neženja nije oženjen)
 - analitičkima u širem smislu nazivaju se i stipulativne definicije jer se ne odnose na činjenice, nego na riječi (pojmove)

ORUĐA FILOZOFIJE PRAVA

3) razlikovanje jezika i metajezika

- predmet jezika: a) činjenice (Mačke imaju četiri noge); **b) jezik** (Riječ 'mačka' ima pet slova)
 - definicija neženje odnosi se na značenje riječi neženja
 - norma kojom se ukida zabrana preljuba odnosi se na iskaz izvora prava kojim se preljub zabranjuje
- **metajezik** = jezik *kojim* se izražavamo
- **jezik-predmet** = jezik *o kojem* govorimo
- različite jezične razine: metajezik *se odnosi na* jezik-predmet

ORUĐA FILOZOFIJE PRAVA

4) razlikovanje opisujućih i propisujućih iskaza

a) **opisujući** = onaj kojim se izražavaju i prenose informacije o svijetu (Snijeg je bijel)

- jezik znanosti; ima istinosnu vrijednost

b) **propisujući** = onaj koji je usmjeren na mijenjanje ponašanja ljudi (Ne ubij)

- jezik prava i morala; nema istinosnu vrijednost

➤ sporovi o činjenicama (Kako stoje stvari?)

- rješenje se nalazi u produbljenju ili proširenju spoznaja

➤ sporovi o normama (Što treba učiniti? Što je dobro?)

- rješenje (ako postoji) ovisi o argumentaciji i uvjeravanju

ORUĐA FILOZOFIJE PRAVA

5) razlikovanje motiva i razloga

- a) **motivi** = duševna, psihička stanja (ili zbivanja): pobude, emocije, stavovi, osjećaji koji potiču na imanje nekog vjerovanja, podupiranje neke tvrdnje ili donošenje neke odluke
- b) **razlozi** = jezični iskazi koji se javno iznose radi podupiranja ili opravdanja neke tvrdnje ili odluke: pretpostavke rasuđivanja
- rasuđivanje = slijed iskaza od kojih je bar jedan zaključak (tvrdnja ili odluka), dok su preostali argumenti ili razlozi koji podupiru taj zaključak
 - otkriće i opravdanje
 - obrazloženje presude (razlozi, ne motivi!)

FILOZOFIJA PRAVA I

I. filozofija prava kao filozofija pravne znanosti

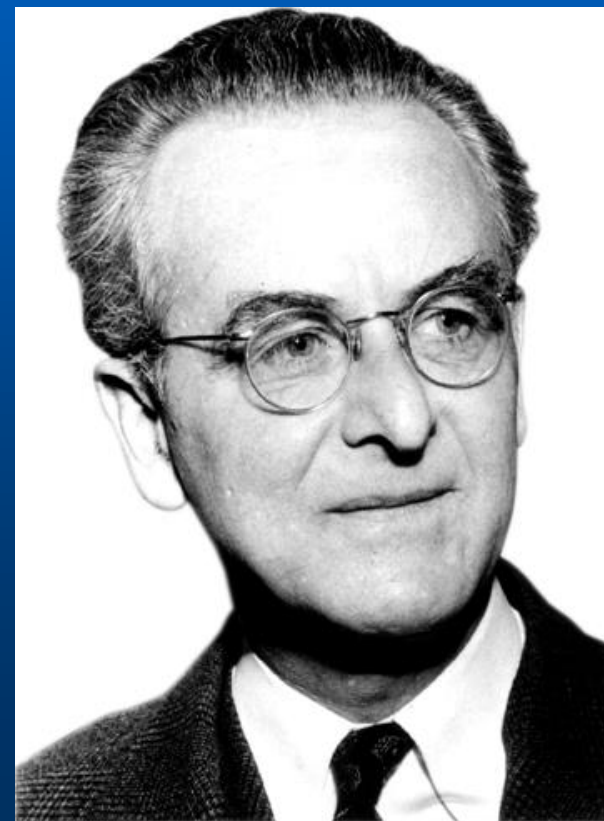
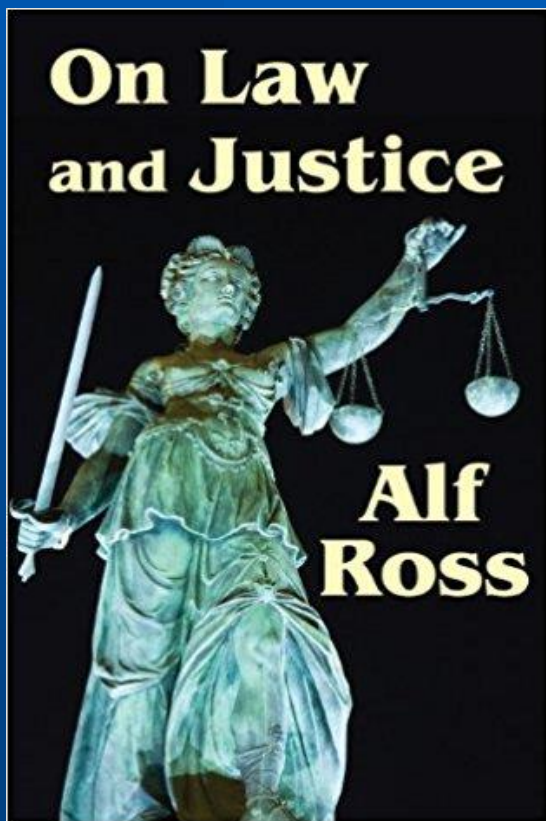
- pravo, pravna znanost, filozofija prava – tri različite jezične razine
 - a) **pravo** = *jezik*; diskurs normotvoraca; skup normativnih tekstova ili dokumenata
 - b) **pravna znanost** = *metajezik*; analiza jezika prava (diskursa normotvoraca)
 - c) **filozofija prava** = *meta-metajezik*, analiza diskursa pravnika (pravnih znanstvenika i sudaca)

FILOZOFIJA PRAVA I

FILOZOFIJA PRAVA I

Alf Ross (1899-1979), danski filozof prava

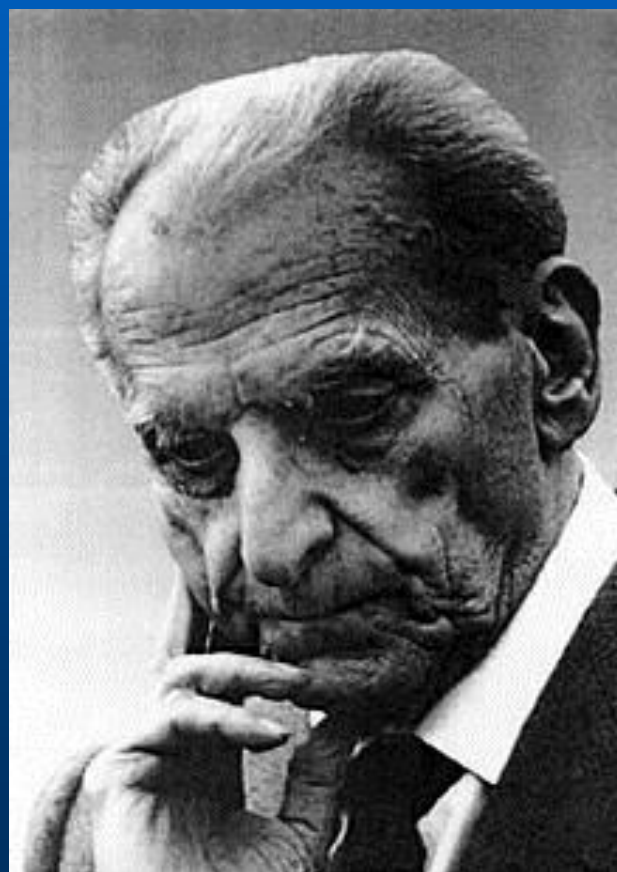
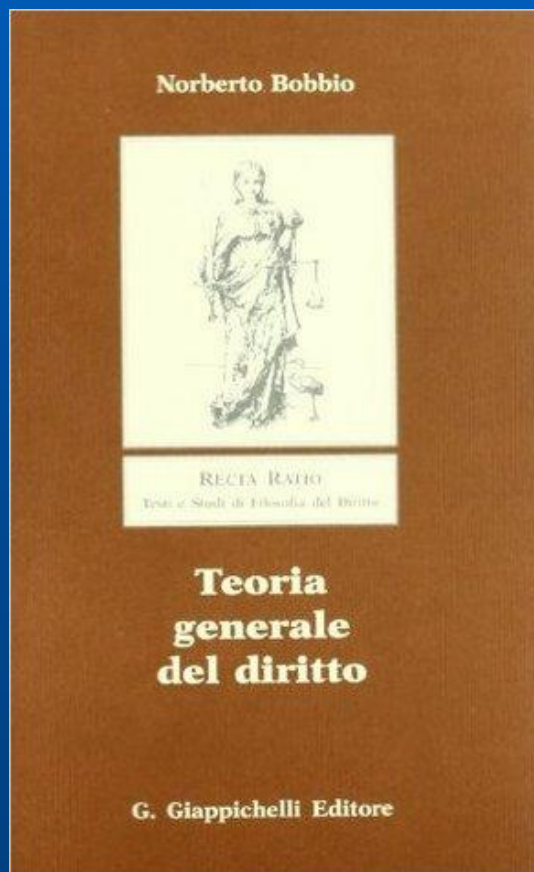
FILOZOFIJA PRAVA I

**Giovanni Tarello
(1934-1987),
talijanski filozof
prava**

FILOZOFIJA PRAVA I

**Norberto
Bobbio
(1909-2004),
talijanski
filozof prava**

FILOZOFIJA PRAVA II

II. filozofija prava kao pojmovni laboratorij

- a) **pravna znanost** = tumačenjski i konstruktivni rad kojim se odgovara na pitanja "o pravu"
- b) **filozofija prava** = pojmovni pothvat kojim se odgovara na probleme formuliranja i organiziranja znanja
 - oblikovanje pojmova prikladnih za opisivanje prava
 - stipulativne definicije i redefinicije
 - različita rješenja nekog pravnofilozofskog problema utječu na način *opisivanja* prava
 - različita rješenja nekog pravoznanstvenog (doktrinarnog, dogmatskog) problema utječu na utvrđivanje samog sadržaja prava

HVALA NA POZORNOSTI!

K R A J